

Asia: VN/32825/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valokuvataiteilijoiden liitto ry:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Valokuvataiteilijoiden liitto on yksi valtakunnallisista kuvataidekentän taiteilijajärjestöistä ja keskittyy lausunnossaan vain kulttuuriviraston perustamiseen ja sitä koskevaan lakiehdotukseen.

Valokuvataiteilijoiden liitto yhtyy kattojärjestönsä Suomen Taiteilijaseuran hyvin perusteltuun lausuntoon.

Vertaisarvioinnista:

Valokuvataiteilijoiden liitto haluaa erikseen nostaa esiin painoarvoltaan lakiuudistuksen merkittävimmän muutoksen, joka koskee vertaisarviointia. Katsomme, että esitysluonnoksen muotoilu apurahapäätösten pohjautumisesta vertaisarviointiin ei ole taiteen autonomian takaamisen ja vertaisarvioinnin keskeisen merkityksen huomioiden riittävä. Liitto esittää, että vertaisarvioinnin periaate säilyy lain tasolla ja kirjataan uuteen lakiin.

Alueellisuudesta:

Suomessa pääkaupunkiseudun ulkopuolella toimivat taiteilijat ja yhteisöt ovat merkittävä osa Valokuvataiteilijoiden liittoa ja sen toimintakenttää. Liitto tekee tiivistä yhteistyötä yhteisöjäsentensä, alueellisten valokuvakeskusten, kanssa. Koska taide ei tapahdu pelkästään Helsingissä, haluamme kommentoida myös Kulttuuriviraston vastuuta taiteen tukemisesta alueellisesta näkökulmasta.

Kulttuuriviraston aloittaessa toimintansa myös Taike muuttaa toimintaperiaatteitaan esimerkiksi vertaisarvioinnin osalta siten, että taidetoimikunnat korvautuvat asiantuntijapoolilla ja sen jäsenistä muodostettavilla arviointipaneeleilla. Nykyisen Taiken lakkautuessa loppuvat alueelliset toimikunnat, joiden läsnäolo suomalaisissa kaupungeissa ja maakunnissa on ollut merkityksellistä niin taiteen tekijöille kuin alueiden kulttuuriorganisaatioillekin. Ne ovat olleet yhteistyökumppaneita, keskustelun osapuolia ja aloittajia sekä kokoavia voimia. Tieto taiteen tekemisen ja esittämisen olosuhteista ja sisällöistä ympäri maan on kulkenut alueilta keskuksiin ja keskuksista alueille. Tärkeää on ollut myös se, että alueellisten taidetoimikuntien on toimikausiensa aikana ollut mahdollista muodostaa näkemyksiä paikallisen kulttuurin tilasta yhdessä.

Valtakunnallisena taiteilijajärjestönä, jolla on yhteisö- ja taiteilijajäseniä maanlaajuisesti, Valokuvataiteilijoiden liitto pitää tärkeänä sitä, että Suomessa toimivien taiteilijoiden ja yhteisöjen tekijyys ja asiantuntijuus tulevat huomioiduiksi myös maantieteellisesti kattavasti. Tämä koskee niin taideneuvoston, asiantuntijapoolin ja arviointipaneelien valintaprosesseja kuin Kulttuuriviraston tehtävää taiteen ja taiteilijoiden toimeentulon edistäjänä. Läänintaiteilija-verkoston ja alueellisten toimipisteiden hiipumisen seurauksena vaarana on, että Kulttuuriviraston vaikutus ja rooli taiteen edistäjänä keskittyy pelkästään pääkaupunkiseudulle. Keskusjohtoisessa rakenteessakin tulisi pyrkiä edistämään taiteilijoiden ja yhdistysten mahdollisuuksia toimia ammatillisesti kunnianhimoisesti omalla alueellaan. Samalla edistetään taiteen saavutettavuutta ja paikkakuntien elinvoimaisuutta koko maassa.

Koska järjestöillä on paljon yksityiskohtaista, alakohtaista tietoa oman alansa toimijoista, kannatamme Taiteilijaseuran ehdotusta asiantuntijapankin nimeämiskäytännöstä, jossa keskeisimmät taiteilijajärjestöt voisivat nimetä ehdokkaita suoraan asiantuntijapankkiin.

Yleisesti neuvoston, poolin ja paneelien jäsenten nimeämisen osalta ehdotamme, että uudessa laissa tulee olla velvoite kuulla myös alueiden keskeisiä ammatillisia toimijoita. Etenkin tämän tulisi toteutua arviointipaneeleissa alueellisten apurahojen jakamisen osalta.

Kansainvälisyydestä:

Valokuvataiteilijoiden liitto katsoo, että Kulttuuriviraston tehtävään taiteen edistäjänä tulisi kuulua myös kansainvälisyys. Se on monelle taiteilijalle toimeentulon ja taiteen tekemisen edellytys ja organisaatioille luonnollinen osa toimintaa. Kulttuuriviraston tulisi vahvistaa kestävä

kansainvälisyyttä edistäviä tukirakenteita, jotta taidekentällä käytävä dialogi ja tehtävä työ ei jatkossakaan rajoittuisi maantieteellisesti.

Niskanen Anna
Valokuvataiteilijoiden liitto ry

Harri Henna
Valokuvataiteilijoiden liitto ry